

การฟ้องร้องและการแสดงหลักฐาน

﴿الدعاوى والبيانات﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย

แปลโดย : ยูซุฟ อิบน์ กุร

ผู้ตรวจทาน : อัสนัน นิยมเดชา

ที่มา : หนังสือมุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย์

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿الدعاوى والبيئات﴾

« باللغة التايلاندية »

الشيخ محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: يوسف أبو بكر

مراجعة: عصران إبراهيم

المصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2010 - 1431

islamhouse.com

การฟ้องร้องและการแสดงหลักฐาน

การฟ้องร้อง (อัดดะอฺวา) หมายถึง การที่บุคคลได้อ้างสิทธิแห่งตนซึ่งอยู่ภายใต้การครอบครองของผู้อื่น

โจทก์ (อัดมุคตะอีย) หมายถึง ผู้ทวงถามสิทธิและเมื่อเขานิ่งเฉยไม่มีการร้องขอก็จะถูกปล่อยไป

จำเลย (อัดมุคตะออะ ละอฺยฮิ) หมายถึง ผู้ถูกร้องขอสิทธิคืนและแม้เขานิ่งเฉยก็จะไม่ถูกปล่อย

องค์ประกอบของการฟ้องร้อง

องค์ประกอบของการฟ้องร้องมี 3 ประการดังนี้ โจทก์ (ผู้ฟ้องร้อง) จำเลย (ผู้ถูกร้อง) และเรื่องที่ฟ้องร้อง

หลักฐาน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ยืนยันเพื่อแสดงถึงสิทธิอันได้แก่พยานต่างๆ คำสาบาน ปัจจัยแวดล้อม หรือสิ่งอื่นๆ

เงื่อนไขของการฟ้องร้องที่ต้องสมบูรณ์

การฟ้องร้องจะไม่นับว่าถูกต้องสมบูรณ์นอกจากต้องเป็นการฟ้องร้องที่มีความละเอียดชัดเจน อิสระ เนื่องจากการตัดสินเป็นผลมาจากความชัดเจนและต้องรู้ถึงเนื้อหาสาระของการฟ้องร้องและผู้ฟ้องร้องนั้นมีเจตจำนงคืออย่างชัดเจนที่จะฟ้องร้อง และเนื้อหาสาระที่จะฟ้องร้องนั้นจะต้องถึงวาระหากในกรณีที่เป็นหนี้สิน

ลักษณะของหลักฐาน

1. บางครั้งพยานจะประกอบด้วยผู้ชายสองคน บางครั้งผู้ชายหนึ่งคนและผู้หญิงสองคน บางครั้งมีพยานสี่คน บางครั้งมีสามคน และบางครั้งมีพยานหนึ่งคนพร้อมกับการกล่าวคำสาบานดังที่จะกล่าวในบทต่อไปอินชาอัลลอฮ์

2. มีเงื่อนไขว่าพยานจะต้องมีความอะดะละฮฺบัยยะฮฺ (เป็นมุสลิม มีสติสัมปชัญญะ บรรลุศาสนภาวะ ไม่กระทำความผิด) และผู้พิพากษาจะตัดสินไปตามพยาน หากผู้พิพากษารู้ว่าไม่เป็นอยุ่อย่างนั้นก็ไม่เป็นที่ยอมรับให้เขาตัดสินตามนั้น และสำหรับพยานที่ไม่รู้ถึงความอะดะละฮฺของเขา ก็ให้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวเขา และหากผู้กรณีกกล่าวหาว่าพยานโกหกก็ให้เขาหา

หลักฐานมายืนยันและให้พิจารณาสามครั้ง หากเขาไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันได้ก็ให้ดำเนินการตัดสินไปตามนั้น

บุคคลที่ต้องสงสัย (ถูกกล่าวหา) มี 3 ประเภท

1. กลุ่มบุคคลเป็นที่ยอมรับกันว่ามีเคร่งครัดต่อศาสนาและเกรงกลัวต่ออัลลอฮ์ ไม่เข้าข้างบุคคลที่ต้องสงสัย ในกรณีนี้ไม่ต้องกักขัง หรือโบยตี และผู้ที่กล่าวหาเขาจะต้องถูกลงโทษ
2. ผู้ต้องสงสัยไม่เป็นที่รู้จักถึงสถานภาพของเขว่าเป็นคนดีหรือคนชั่ว ในกรณีนี้ให้กักขังจนกระทั่งได้รู้จักถึงสถานภาพของเขา เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิด้านต่างๆ
3. บุคคลเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นอาชญากรเข้าข้างเป็นผู้ต้องสงสัย บุคคลนี้ร้ายแรงกว่ากลุ่มที่สอง ในกรณีนี้ให้ทดสอบโดยการโบยและกักขังจนกระทั่งยอมรับ เพื่อเป็นการปกป้องรักษาสิทธิทางด้านต่างๆ

เมื่อผู้พิพากษาถึงความถูกต้องของพยานหลักฐานก็ให้ตัดสินไปตามนั้นโดยไม่ต้องหาผู้รับรอง หากรู้ว่าพยานหลักฐานไม่มีความถูกต้องก็ยังไม่ตัดสิน และในกรณีที่ไม่วินิจฉัยของพยานหลักฐานก็ขอให้โจทก์นำพยานที่เป็นผู้ชายมุสลิม มีสติสัมปชัญญะ บรรลุศาสนภาวะ ไม่กระทำความผิดมายืนยันสองคน

ลักษณะการตัดสินของผู้พิพากษา

การตัดสินของผู้พิพากษาจะต้องไม่เปลี่ยนจากสิ่งที่หะรอมเป็นสิ่งที่หะلال และจากสิ่งที่หะلالเป็นสิ่งที่หะรอม ดังนั้นหากพยานหลักฐานเป็นจริงก็ถือว่าเป็นสิทธิของผู้ที่กล่าวหา และหากพยานกล่าวเท็จ เช่น การยืนยันที่โกหก ให้ผู้พิพากษาตัดสินไม่อนุญาตแก่เขาเอาสิทธิอันนั้น

عن أم سلمة رضي الله عنها أن رسول الله ﷺ قال: «إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا بِقَوْلِهِ، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ، فَلَا يَأْخُذْهُ». متفق عليه

ความหมาย จากอุมมุสะละมะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา แท้จริงท่านรอซูลุลลอฮ์คืออัลลอฮ์อะลัยฮิวัสสลาม กล่าวหาว่า “แท้จริงพวกท่านได้นำข้อพิพาทมายังฉัน และเกรงว่าบางคนอาจจะนำหลักฐาน (ที่ทำให้คดีคลาดเคลื่อนได้) ตีกว่าอีกคน ดังนั้นสิ่งใดก็ตามที่ฉันได้ตัดสินให้เขาซึ่งเป็นสิทธิของผู้อื่นด้วยกับคำพูดของเขา แท้จริงฉันได้ตัดส่วนหนึ่งจากไฟนรกให้แก่เขา ดังนั้นเขาอย่าได้เอามั่น” (บันทึกโดยอัลบุคอรีฮ์ หมายเลขหะดีษ 2680 สำนวนหะดีษเป็นของท่าน และมุสลิม หมายเลขหะดีษ 1713)

ลักษณะการตัดสินกับบุคคลที่ไม่ได้อยู่ต่อหน้า

อนุญาตให้ตัดสินกับบุคคลที่ไม่ได้อยู่ต่อหน้าเมื่อปรากฏว่าพยานหลักฐานนั้นเป็นจริง และสิ่งต่างๆ เหล่านั้นก็เป็นสิทธิของมนุษย์ไม่ได้เป็นสิทธิของอัลลอฮ์ บุคคลที่ไม่อยู่ต่อหน้า คือ ผู้ที่อยู่ห่างไกลเป็นระยะทางที่อนุญาตให้ละหมาดย่อได้หรือไกลกว่านั้น และมีอุปสรรคที่จะมาร่วมในการตัดสิน และหากเขามาร่วมได้ก็ให้ดำเนินการตัดสินไปตามหลักฐาน

จะทำการฟ้องร้องที่ไหน

สามารถฟ้องร้องได้ในเมืองที่ผู้ถูกฟ้องอาศัยอยู่ เนื่องจากว่าพื้นฐานเดิมนั้นเขาคือผู้บริสุทธิ์ หากว่าเขาหลบหนีหรือขอเลื่อนเวลาหรือล่าช้าโดยไม่มีอุปสรรคก็ต้องมีการบังคับ

การยืนยันหลักฐาน การกล่าวหาว่าหลักฐานนั้นเป็นเท็จและจดหมาย จะไม่ถูกรับรอง นอกจากคนที่มีความอาดิล (เป็นมุสลิม มีสติสัมปชัญญะ บรรลุศาสนภาวะ ไม่กระทำความผิด) สองคน การแปลของคนอาดิลหนึ่งคนถือว่าใช้ได้ และหากมีสองคนถือว่าการดียิ่ง

บทบัญญัติว่าด้วยศาสนจากผู้พิพากษาถึงผู้พิพากษา

การส่งศาสนจากผู้พิพากษาคนหนึ่งไปยังผู้พิพากษาอีกคนในทุกเรื่องราวที่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิทธิต่างๆ ระหว่างมนุษย์ อาทิ การซื้อขาย การเช่า พันยกรรม การแต่งงาน การหย่าร้าง การทำร้ายร่างกาย การชดใช้ด้วยชีวิต (กิศอศ) ฯลฯ ถือว่าเป็นสิ่งที่ยืนยันได้

และไม่เป็นสมควรที่ผู้พิพากษาคนหนึ่งส่งศาสนไปยังผู้พิพากษาอีกคนในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของอัลลอฮ์ อาทิ การผิดประเวณี การเสฟของมีนเมา ฯลฯ เนื่องจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้วางอยู่บนพื้นฐานของความลับและความผิดจะตกไปเนื่องจากความคลุมเครือ

บทบัญญัติว่าด้วยผู้ถูกฟ้อง

ผู้ฟ้องร้องและผู้ถูกฟ้องร้องเมื่อทั้งสองฝ่ายต่างอ้างถึงกรรมสิทธิ์ในสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะไม่ออกไปจาก 6 สภาพดังนี้

1. หากสิ่งนั้นอยู่ในการครอบครองของฝ่ายใด สิ่งนั้นก็เป็นที่สิทธิ์ของเขาพร้อมกับคำสาบาน เมื่ออีกฝ่ายไม่มีหลักฐาน ดังนั้นหากทั้งสองมีหลักฐาน ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ครอบครองพร้อมกันให้กล่าวคำสาบาน

2. กรณีสิ่งนั้นอยู่ในการครอบครองของทั้งสองฝ่าย แต่ไม่มีพยานหลักฐานมายืนยัน จะให้ทั้งสองฝ่ายกล่าวคำสาบาน ต่อจากนั้นก็ให้แบ่งกันระหว่างทั้งสองฝ่าย

3. กรณีสิ่งนั้นไม่ได้อยู่ในการครอบครองของทั้งสองฝ่าย แต่อยู่ในมือผู้อื่นและไม่มีพยานหลักฐานมายืนยัน ดังนั้นให้ทั้งสองฝ่ายจับสลาก ผู้ใดที่จับสลากได้ให้เขากล่าวคำสาบานและเอาสิ่งนั้นไป

4. กรณีสิ่งนั้นไม่ได้อยู่ในการครอบครองของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และทั้งสองฝ่ายไม่มีหลักฐาน ดังนั้นให้ทั้งสองฝ่ายกล่าวคำสาบาน แล้วแบ่งไปฝ่ายละครึ่ง

5. กรณีแต่ละฝ่ายมีหลักฐาน แต่สิ่งนั้นไม่ได้อยู่ที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ในกรณีนี้ให้แบ่งเท่ากัน
6. เมื่อทั้งสองฝ่ายได้พิพาทกันในเรื่องพาหนะหรือรถยนต์ ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งจับขี่อยู่ และอีกฝ่ายหนึ่งจับเชือก ในกรณีนี้เป็นของผู้ที่จับขี่อยู่ โดยให้เขากล่าวสาบานหากไม่มีหลักฐานมายืนยัน

อันตรายจากการสาบานเท็จ

การสาบานเท็จเป็นสิ่งที่ต้องห้าม เป็นการเอาทรัพย์สินผู้อื่นโดยมิชอบ เพราะท่านนบี อะลัยฮิสศอลาตุวัสลาม กล่าวว่า

«مَنْ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بيمينه فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ» فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «وَإِنْ قَضِيًّا مِنْ أَرَاكٍ». أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ

ความหมาย “ผู้ใดได้ลิดรอนสิทธิของมุสลิมโดยการสาบาน แท้จริงอัลลอฮ์ให้เขาเข้านรก และห้ามเขาเข้าสวนสวรรค์” ครั้นแล้วชายคนหนึ่งก็กล่าวว่า “หากเป็นเพียงเล็กน้อยของท่านรอซูลุลลอฮ์” ท่านตอบว่า “แม้เพียงท่อนหนึ่งจากไม้หนามก็ตาม” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลขหะดีษ 137)

บทบัญญัติที่ว่าด้วยการแบ่งกรรมสิทธิ์ด้านต่าง ๆ

ไม่อนุญาตให้แบ่งกรรมสิทธิ์ของสิ่งที่ไม่สามารถแบ่งปันได้ นอกจากมีอันตรายหรือเป็นการชดใช้คืน ยกเว้นการได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วน และสำหรับสิ่งที่ไม่เสียหายในการแบ่ง และไม่ใช่ว่าเป็นการชดใช้ ดังนั้นเมื่อหุ้นส่วนบางคนขอให้มีการแบ่งอีกฝ่ายก็ต้องตอบรับและให้หุ้นส่วนแบ่งกัน หรือเลือกให้ผู้อื่นแบ่งให้ หรือให้คนที่มีความรู้แบ่งให้โดยมีค่าตอบแทนตามปริมาณกรรมสิทธิ์ ดังนั้นเมื่อพวกเขาได้แบ่งหรือจับสลากก็ให้ไปแบ่งตามนั้น

ลักษณะการยืนยันของการฟ้องร้อง

การฟ้องร้องได้รับการยืนยันด้วยกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อไปนี้ คือ การรับสารภาพ การมีพยานหรือการสาบาน

1. การรับสารภาพ

การรับสารภาพ หมายถึง บุคคลที่บรรลุดุศานภาวะ มิได้ถูกบังคับแสดงถึงสิ่งที่เขาต้องรับผิดชอบ

บุคคลที่ถือว่าการรับสารภาพของเขาถูกต้อง การรับสารภาพถือว่าเป็นสิ่งถูกต้องกับทุกคนที่บรรลุดุศานภาวะ มีสติสัมปชัญญะ สมำครใจ (ไม่ถูกบังคับ) ไม่เป็นบุคคลที่ถูกอายัดทรัพย์สิน การรับสารภาพถือว่าเป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักมากที่สุด

บทบัญญัติว่าด้วยการรับสารภาพ

1. การรับสารภาพเป็นวาจา (จำเป็น) เมื่อเป็นหน้าที่ของเขา เช่น ชะกาด และเรื่องอื่นๆ หรือเมื่อเป็นสิทธิของผู้อื่น เช่น หนี้สิน และเรื่องอื่นๆ
2. การรับสารภาพจากความผิดที่เป็นสิทธิของอัลลอฮฺเป็นสิ่งที่อนุญาต เช่น การผิดประเวณี และการปกปิดเป็นความลับรวมถึงการเตาบะฮฺ (สารภาพต่ออัลลอฮฺ) จะเป็นการดียิ่ง
3. เมื่อการรับสารภาพใช้ได้และได้รับการรับรอง หากเกี่ยวกับสิทธิของผู้อื่นก็ไม่เป็นที่ยอมรับให้กลับคำให้การและไม่เป็นที่ยอมรับ และหากว่าสิ่งนั้นเกี่ยวกับสิทธิของอัลลอฮฺ เช่น การผิดประเวณี เสพของมีนเมา ลักขโมย และอื่นๆ อนุญาตให้มีการกลับคำให้การ เพราะบทลงโทษนั้นจะถูกลบเลิกด้วยความคลุมเครือ

2. พยาน

พยาน หมายถึง คำบอกเล่าถึงสิ่งที่เขาทราบ เช่น ฉันทายัน ฉันทิน ฉันทะยัน และอื่นๆ อัลลอฮฺได้วางบทบัญญัติไว้เพื่อยืนยันถึงกรรมสิทธิ์ด้านต่าง ๆ

อัลลอฮฺตะอะลาตรัสว่า

ความหมาย “และจงให้มีพยานสองคนที่เป็นผู้เที่ยงธรรมในกลุ่มพวกเจ้า และจงให้การเป็นพยานนั้นเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺ” (อัลกุรอาน / 2)

เงื่อนไขต่าง ๆ ที่รับเป็นพยาน

โดยเป็นผู้ถูกอ้างถึงในเรื่องดังกล่าวพร้อมทั้งมีความสามารถ และจะต้องไม่มีผลอันตรายที่ตามมาต่อร่างกาย เกียรติยศ ทรัพย์สิน และครอบครัว

บทบัญญัติที่ว่าด้วยการเป็นพยาน

1. ภาระในการเป็นพยานเป็นฟัรฎุกีฟายะฮฺ (เป็นหน้าที่จำเป็นกับบุคคลเพียงกลุ่มหนึ่ง) เมื่อสิ่งนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของมนุษย์ และการทำหน้าที่เป็นพยานเป็นฟัรฎุอัยนุ (เป็นหน้าที่ระดับปัจเจกบุคคล) หากสิ่งนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของมนุษย์ ดังคำตรัสของอัลลอฮฺที่ว่า

ความหมาย “และถ้าหากพวกเจ้าอยู่ในระหว่างการเดินทางและไม่พบผู้บันทึกคนใด ก็ให้มีสิ่งค้ำประกันยึดถือไว้” (อัลบะกอเราะฮฺ / 283)

2. การทำหน้าที่เป็นพยานในสิ่งที่เป็สิทธิของอัลลอฮฺ เช่น พยานในการทำผิดประเวณี และอื่นๆ ดังนั้นการปฏิบัติมันถือเป็นสิ่งอนุญาตและการละทิ้งก็เป็นการดี เพราะจำเป็นต้องปิด

เป็นความลับสำหรับมุสลิมนอกจากผู้้นทำผิดอย่างเปิดเผย ฉะนั้นการเป็นพยานให้จะเป็นการดีกว่าเพื่อที่จะได้ยับยั้งผู้ที่กระทำความชั่วและผู้ทีกระทำความเสียหาย

3. ไม่อนุญาตให้เป็นพยานนอกจากสิ่งที่รู้เห็น และความรู้ที่ว่าจะเกิดขึ้นโดยการเห็น การได้ยิน หรือเป็นข่าวที่แพร่หลาย เช่น การแต่งงาน การตาย และเรื่องในทำนองเดียวกัน

บทบัญญัติที่ว่าด้วยการเป็นพยานเท็จ

การพยานเท็จถือเป็นบาปใหญ่และเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งเป็นสาเหตุให้กินทรัพย์สินผู้อื่นโดยมิชอบและเป็นเหตุให้มีการทำลายกรรมสิทธิ์ด้านต่างๆ และเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชี้ขาดปัญหาตัดสินด้วยกับสิ่งอื่นนอกเหนือจากสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงประทานลงมา

عن أبي بكر رضي الله عنه: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «أَلَا أَنْبَأُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ» ثَلَاثًا؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ - وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَكَبِّئًا، فَقَالَ: - أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ». قَالَ: فَمَا زَالَ يُكْرِرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ. متفق عليه

ความหมาย จากอบีบักเราะฮฺ เราะฮะฎียัลลอฮุอันฮู ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า “เอาไหมฉันจะบอกพวกท่านถึงบาปใหญ่ (กล่าว 3 ครั้ง) พวกเขาตอบว่า “เอาซิ ใ้อท่านรอสุลุลลอฮฺ ท่านกล่าวว่า “การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ การทรยศต่อพ่อแม่ นอนรับประทาน การพูดเท็จ ผู้รายงานเล่าว่า และท่านก็ได้กล่าวซ้ำจนพวกเราคิดว่าหวังว่าท่านจะหยุด” (บันทึกโดยอัลบุคอรีฮฺ หมายเลขหะดีษ 2654 จำนวนหะดีษเป็นของท่าน และมุสลิม หมายเลขหะดีษ 1711)

เงื่อนไขของผู้ที่ถูกรับให้เป็นพยาน

เงื่อนไขของผู้ที่จะถูกรับเป็นพยานจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะและมีสติสัมปชัญญะ ฉะนั้นการเป็นพยานของเด็กถือได้ว่าใช้ไม่ได้นอกจากในกรณีระหว่างพวกเขาด้วยกัน
2. ต้องไม่เป็นใบ้ นอกจากว่าเขาสามารถเขียนได้
3. ต้องเป็นบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่อนุญาตให้กาฟิร (ผู้ปฏิเสธ) เป็นพยานให้กับมุสลิม ยกเว้นการทำพินัยกรรมในขณะเดินทางและไม่มีมุสลิม ส่วนการเป็นพยานของกาฟิรต่อกาฟิรถือว่าใช้ได้
4. ต้องเป็นบุคคลที่มีความจำดี คนที่หลงลืมจะไม่ถูกรับเป็นพยาน
5. เป็นบุคคลที่มีความยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย 2 ประการดังนี้
 - 5.1 เป็นผู้ปฏิบัติศาสนกิจระดับปัจเจกบุคคลและละเว้นสิ่งที่ต้องห้าม (หะรอม)

5.2 เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพ คือ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม อาทิ มีใจกุศล มารยาทดี จิตใจดีงาม และอื่นๆ ในทำเดียวกันนี้ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้มัวหมองและเสื่อมเสีย เช่น การเล่นการพนัน ไสยศาสตร์ และสิ่งๆ ที่รู้กันว่าเป็นของที่ไร้เกียรติ ฯลฯ

6. ไม่มีข้อกังขาหรือข้อสงสัยเคลือบแคลง

พยานจะถูกรับในทุกๆ เรื่อง นอกจากในเรื่องบทการลงโทษ ดังนั้นเมื่อไม่สามารถหาพยานได้เนื่องจาก การตาย การป่วยไข้ หรือหายสาบสูญ ผู้ตัดสินคดีจะรับการเป็นพยานของลูกเมื่อเขาได้ให้เป็นพยานแทน เช่นเขาพูดว่า “จงเป็นพยานแทนฉัน” หรือในทำนองเดียวกันนี้

กลุ่มบุคคลต้องห้ามในการเป็นพยาน

กลุ่มบุคคลต้องห้ามในการเป็นพยานมีอยู่ 8 จำพวก ดังนี้

1. ความใกล้ชิดในด้านกรำกำเนิดคือพ่อและสืบขึ้นไป และบรรดาลูกและสืบลงมา ฉะนั้นไม่รับการเป็นพยานระหว่างพวกเขาด้วยกันเอง เพราะมีข้อกังขาหรือเป็นที่สงสัยในความ เป็นเครือญาติและการเป็นพยานบนพวกเขา และสำหรับบรรดาเครือญาติคนอื่นๆ เช่น บรรดาพี่น้อง บรรดาลูกและป้า และอื่นๆ ก็รับการเป็นพยานได้
2. การเป็นคู่ครอง (สามีภรรยา) การเป็นพยานของสามีให้กับภรรยาฉันนั้นไม่ถูกรับ และ ทำนองเดียวกันภรรยาเป็นพยานให้แก่สามีไม่ได้ แต่สามีหรือภรรยาอาจเป็นพยานตรงข้ามกับอีก ฝ่ายได้
3. ผู้ที่นำประโยชน์ให้แก่ตัวเอง เช่น เขาเป็นพยานให้แก่ผู้ร่วมหุ้นหรือให้แก่ทาสของเขา
4. ผู้ที่พยายามปิดความเสียหายออกจากตัวเองโดยการเป็นพยานในกรณีนั้น
5. เป็นศัตรูกันในเรื่องดูนยา ดังนั้นผู้ที่ดีใจต่อความทุกข์ยากของผู้อื่น หรือเขามีความทุกข์ระทมเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีเขาก็คือศัตรู
6. ผู้ที่เคยเป็นพยานให้กับผู้ตัดสินปัญหา (ฮากิม) แต่ในตอนหลังการเป็นพยานของเขา ถูกปฏิเสธเนื่องจากการคดโกงหรือในทำนองเดียวกัน
7. การยึดฝักฝ่าย จะไม่ถูกรับการเป็นพยานของบุคคลที่รู้กันว่ายึดถือฝักฝ่าย
8. เมื่อผู้ถูกเป็นพยานให้ฉันเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ของพยานหรือเป็นคนรับใช้ของเขา

ประเภทของเรื่องที่ต้องใช้พยานและจำนวนพยาน

ประเภทของเรื่องที่ต้องใช้พยานและจำนวนพยานแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การผิดประเวณี การรักร่วมเพศ ต้องใช้พยานผู้ชายที่มีความยุติธรรมจำนวน 4 คน ดังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (النور)

(๔ :

ความหมาย “และบรรดาผู้กล่าวโทษต่อบรรดาหญิงบริสุทธิ์ แล้วพวกเขามีได้นำพยานจำนวนสี่คนมายืนยัน พวกเขาจึงบอกพวกเขาแปดสิบที และพวกเขาอย่ารับการเป็นพยานของพวกเขาเป็นอันขาด จนเหล่านั้นพวกเขาเป็นผู้ที่ฝ่าฝืน” (อันนุร / 4)

2. เมื่อมีคนหนึ่งเป็นที่รู้กันว่ามิฐานะรำรวยแล้วอ้างว่ายากจนเพื่อต้องการรับชะกาด ในกรณีนี้ต้องใช้พยานผู้ชายที่มีความยุติธรรม 3 คน

3. สิ่งที่ต้องชดใช้ด้วยชีวิตหรือโทษอื่นที่มีโทษการผิดประเวณี หรือเป็นการประจาน ต้องใช้พยานผู้ชายที่มีความยุติธรรม 2 คน

4. กรณีเรื่องทรัพย์สิน เช่น การซื้อขาย การกู้ยืม การเช่า ฯลฯ ส่วนเรื่องสิทธิต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน การหย่าร้าง การคืนดี ฯลฯ รวมถึงทุกสิ่งที่มีโทษบطلโทษหรือการชดใช้ด้วยชีวิต ก็จำเป็นต้องใช้พยานผู้ชาย 2 คน หรือผู้ชาย 1 คน และผู้หญิง 2 คน และถูกรับรองการเป็นพยานในเรื่องทรัพย์สินเป็นการเฉพาะโดยใช้พยานผู้ชาย 1 คน พร้อมการสาบานของผู้ฟ้องร้องหากว่าไม่สามารถหาพยานได้เพราะมีอุปสรรค

อัลลอฮฺตะอะลาตรัสว่า

﴿وَأَسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ
وَأَمْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا
الْأُخْرَى وَلَا يَأْتِ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا﴾ (البقرة : ๒๘๒)

ความหมาย “และพวกเขาจึงให้มีพยานขึ้นสองคนจากบรรดาผู้ชายในกลุ่มพวกเขา แต่ถ้าไม่ปรากฏว่าพยานทั้งสองเป็นผู้ชายก็ให้เป็นผู้ชายหนึ่งคนกับผู้หญิงสองคน จากผู้ที่พวกเขาพึงพอใจในกลุ่มของบรรดาพยานทั้งหลาย เพื่อว่าหญิงใดในสองคนนั้นหลงไปคนหนึ่งจากสองคนนั้นจะได้เตือนอีกคน และบรรดาพยานก็จงอย่าได้ปฏิเสธเมื่อพวกเขาถูกเรียกร้อง” (อัลบะกอเราะฮฺ / 282)

عن ابن عباس رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَضَى بِيَمِينٍ
وَشَاهِدٍ. أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ

ความหมาย จากอิบนอบบาส เราะฎียัลลอฮฺอันฮุม่า แท้จริงท่านรอซูลุลลอฮฺ ศ็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ตัดสินโดยการให้สาบานและใช้พยานคนเดียว (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลขหะดีษ 1712)

5. สิ่งที่ได้โดยส่วนมากแล้วผู้ชายไม่สามารถเห็นได้ เช่น การตีมนม การคลอด การมีประจำเดือน ฯลฯ ในทำนองเดียวกันนี้จากสิ่งที่คุณชายไม่ได้มาร่วม ดังนั้นก็จะรับรองการเป็นพยานจากผู้ชาย 2 คน หรือผู้ชาย 1 คนและผู้หญิง 2 คน หรือผู้หญิง 4 คน และอนุญาตให้ผู้หญิงที่มีความยุติธรรม 1 คน แต่ที่ดีกว่าคือใช้ผู้หญิง 2 คน หรือผู้ชายที่มีความยุติธรรม 1 คน แต่ที่ดีที่สุดดังที่ได้กล่าวมาก่อนแล้ว

6. สิ่งที่คุณรับรองโดยคำกล่าวของบุคคลเพียงคนเดียว คือ การเห็นจันทร์เสี้ยวในเดือนรอมฎอน หรือในเดือนอื่น ๆ

7. โรคของปศุสัตว์ แผล หรืออื่นๆ ซึ่งรับรองโดยคำยืนยันของแพทย์หรือสัตวแพทย์เพียงคนเดียวเนื่องจากไม่มีผู้อื่น หากไม่เป็นอุปสรรคก็ให้มีนายแพทย์ 2 คนเป็นผู้รับรอง

เป็นที่อนุญาตให้ผู้พิพากษาตัดสินด้วยกับพยานเพียงคนเดียวพร้อมกับให้กล่าวคำสาบานของใจเทกในกรณีที่ไม่ใช่เป็นบทลงโทษและการชดใช้ชีวิตเมื่อปรากฏว่าเป็นความจริงของใจเทก

เมื่อผู้พิพากษาได้ตัดสินด้วยกับพยานและการกล่าวคำสาบานแล้ว ต่อมาพยานได้กลับคำให้การ ในกรณีนี้พยานจะต้องชดใช้ค่าทรัพย์สินนั้นทั้งหมด

บทบัญญัติว่าด้วยการกลับคำให้การของพยาน

เมื่อพยานที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินได้กลับคำให้การหลังจากที่ได้ตัดสินผ่านไปแล้ว การตัดสินจะไม่ถูกยกเลิก พยานจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบไม่ใช่ผู้ที่มารับรองให้ และหากพยานกลับคำให้การก่อนที่จะตัดสินก็จะเป็นการตัดสินและไม่มีที่รับผิดชอบอันใด

3. การสาบาน

การสาบาน หมายถึง การสาบานต่ออัลลอฮ์หรือด้วยบรรดาพระนามของพระองค์หรือด้วยคุณลักษณะต่างๆ ของพระองค์

บทบัญญัติเกี่ยวกับการสาบาน

การสาบานถูกบัญญัติไว้ในการฟ้องร้องกรรมสิทธิ์ต่างๆ ของมวลมนุษยชาติเป็นการเฉพาะ ส่วนสิ่งที่เป็นสิทธิด้านต่างๆ ของอัลลอฮ์ เช่น บรรดาการทำอิบาตะฮ์ และบทลงโทษจะไม่มีกรกล่าวคำสาบาน

ฉะนั้นไม่มีการกล่าวคำสาบานเมื่อเขาได้กล่าวว่า “ฉันได้จ่ายชะกาตทรัพย์สินแล้ว” และไม่มีกรกล่าวคำสาบานจากผู้ที่ปฏิเสธเมื่อเขาทำผิดและต้องโทษ เช่น กรณีผิดประเวณี และลักขโมย เนื่องจากเป็นเรื่องที่ควรจะปกปิดเป็นความลับและส่งเสริมให้เขากลับเนื้อกลับตัว

ในกรณีที่ใจเทกไม่สามารถหาพยานหลักฐานได้ขณะที่จำเลยให้การปฏิเสธ ในกรณีนี้ให้จำเลยกล่าวคำสาบาน และเรื่องนี้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและอื่นๆ และไม่เป็นที่อนุญาตให้กล่าวคำสาบานในการฟ้องร้องเรื่องการชดใช้ชีวิตหรือการลงโทษประเภทต่างๆ

การสาบานนั้นเป็นการยุติข้อพิพาทแต่ไม่ได้ทำให้สิทธิเสียไป และหลักฐานเป็นของโจทก์
ผู้ฟ้องร้องส่วนการสาบานเป็นของผู้ที่ให้การปฏิเสธ

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن النبي ﷺ قال: «لو يُعْطَى النَّاسُ
بِدَعْوَاهُمْ لَادَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْيَمِينَ عَلَى
الْمُدَّعَى عَلَيْهِ». متفق عليه.

ความหมาย จากอิบนิอับบาส เราะอะฎียัลลอฮุฮันฮุมมา แท้จริงท่านนบี
คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า “หากผู้คนได้รับตามสิ่งที่กล่าวอ้างแล้ว
เขาก็จะอ้างเอาชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น แต่ทว่าการสาบานนั้นสำหรับผู้
ถูกกล่าวหา” (บันทึกโดยอัลบุคอรีฯ หมายเลขหะดีษ 4552 และมุสลิม
หมายเลขหะดีษ 1711 ส่วนนวนหะดีษเป็นของท่าน)

عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده أن النبي ﷺ قال: «الْبَيِّنَةُ عَلَى
الْمُدَّعِي، وَالْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ». أخرجه الترمذي

ความหมาย จากอัมรฺ บิน ชุอัยบฺ จากบิดาของเขา จากคุณปู่ของเขา แท้จริง
ท่านนบี คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า “พยานหลักฐานสำหรับผู้
ฟ้องร้อง ส่วนการสาบานสำหรับผู้ถูกฟ้องร้อง” (บันทึกโดยอัลติรมิซียฺ
หมายเลขหะดีษ 1341)

เป็นที่อนุญาตแก่ผู้พิพากษาที่จะให้ผู้ฟ้องร้องทำการสาบานหรือให้ผู้ที่ถูกฟ้องร้องกล่าว
สาบานตามที่เห็นว่าเหมาะสม ในขณะที่การสาบานนั้นถูกบัญญัติขึ้นแก่ฝ่ายที่มีน้ำหนักมากกว่า
เพราะว่าพื้นฐานเดิมแล้วคือความบริสุทธิ์นอกจากกรณีที่มีพยานหลักฐาน ดังนั้นในกรณีที่ไม่มี
พยานหลักฐานเป็นการเพียงพอด้วยการให้คำสาบาน

บทบัญญัติว่าด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องการสาบาน

อนุญาตให้ผู้พิพากษาให้ความสำคัญจริงจังกับการสาบานในกรณีที่เป็นอันตราย เช่น
การชดใช้เรื่องประทุษร้ายที่ไม่ถึงกับชีวิต หรือทรัพย์สินที่มีจำนวนมาก และเรื่องในทำนอง
เดียวกันเมื่อมีการร้องขอจากคู่กรณีให้สาบาน

การให้ความสำคัญโดยใช้ช่วงเวลาหลังละหมาดอัศรีและในมัสยิดบนมิมบ์ร หากผู้
พิพากษาเห็นว่าไม่จำเป็นต้องกระทำอย่างจริงจังก็ถือว่าถูกต้อง ส่วนผู้ที่ปฏิเสธที่จะกระทำเช่นนั้น
ไม่ถือว่าเป็นผู้ที่ถือมั่นไม่ยอมสาบาน และผู้ใดที่ได้สาบานต่ออัลลอฮ์ตั้งมั่นอีกฝ่ายจึงยินยอม

การสาบานถูกบัญญัติไว้ในสิทธิของผู้ที่ถูกฟ้องร้องทุกคนไม่ว่าเขาจะเป็นมุสลิม ยิว หรือคริสเตียน ดังนั้นผู้ถูกฟ้องร้องจะต้องสาบานหากว่าเขาไม่มีหลักฐานมายืนยันไม่ว่าเขาเป็นมุสลิมหรือเป็นชาวคัมภีร์ก็ตาม

فيقول لليهود مثلاً: «أذْكُرْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي نَجَّاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ، وَأَقْطَعَكُمْ الْبَحْرَ، وَظَلَّلَ عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ، وَأَنْزَلَ عَلَيْكُمْ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى، وَأَنْزَلَ عَلَيْكُمْ التَّوْرَةَ عَلَى مُوسَى...».

ดังตัวอย่างที่ผู้พิพากษาจะกล่าวกับชาวยิวว่า “ฉันขอตักเตือนพวกท่านด้วยกับอัลลอฮ์ผู้ซึ่งช่วยให้พวกท่านรอดพ้นจากวงศักรานของฟิโรอาน พระองค์ได้ให้พวกท่านได้ข้ามผ่านทะเลและให้ก้อนเมฆมาปกคลุมแก่พวกท่าน พระองค์ทรงประทานน้ำผึ้งและนกจากฟากฟ้า และทรงประทานคัมภีร์เตวารอตให้แก่ท่าน ปีมูซา...” (บันทึกโดยอบูดาอูด หมายเลขหะดีษ 3626)

มนุษย์ที่เลวทราม

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنه سمع رسول الله ﷺ يقول: «إِنَّ شَرَّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَوْلَاءَ بِوَجْهِهِ وَهَوْلَاءَ بِوَجْهِهِ». متفق عليه

ความหมาย จากอบูฮุร็อยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เขาได้ยินจากท่านรอซูลุลลอฮ์ คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสَّلَام กล่าวว่ “แท้จริงมนุษย์ผู้เลวทรามยิ่งคือผู้ที่มีสองหน้า ผู้ที่ไปหาชนกลุ่มหนึ่งด้วยใบหน้าหนึ่ง และไปหาชนอีกกลุ่มอีกใบหน้าหนึ่ง” (บันทึกโดยอัลบุคอรี หมายเลขหะดีษ 7179 จำนวนหะดีษเป็นของท่าน และมุสลิม หมายเลขหะดีษ 2526)

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله ﷺ: «أَبْغَضُ الرَّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلْدَّ الْحَصِمُ». متفق عليه

ความหมาย จากอาอิชะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา กล่าวว่ ท่านรอซูลุลลอฮ์ คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสَّلَام กล่าวว่ “บรรดาผู้ที่อัลลอฮ์ทรงโกรธกริ้วยิ่งคือผู้ที่ได้เถียงอย่างรุนแรง” (บันทึกโดยอัลบุคอรี หมายเลขหะดีษ 7188 จำนวนหะดีษเป็นของท่าน และมุสลิม หมายเลขหะดีษ 2668)